

Visoki predstavnik Christian Schmidt pojašnjava namjerne neistine koje šire vlasti RS

Pratio sam izjave dane u proteklom periodu koje bi navodno trebale predstavljati tumačenja Općeg okvirnoga sporazuma za mir u BiH (GFAP) i nekih od njegovih suštinskih aspekata. U tom kontekstu, moram ispraviti neke dezinformacije koje se namjerno šire zarad ispunjenja neodgovornih osobnih ciljeva. To je moja uloga prema Aneksu 10 GFAP i zanemario bih svoje dužnosti ukoliko ne pojasnim kako zaista stvari stoje. GFAP i dalje ostaje osnova za mirnu budućnost svih građana BiH. Njegova provedba zahtijeva predanost, a ne eksperimente.

U pokušaju da se o RS-u stvori slika kao o državi, dužnosnici RS-a već dugo vremena osporavaju ranije provedene državotvorne reforme koje su od najvećega značaja u pogledu napretka postignutog od potpisivanja Daytonskog sporazuma. Takva politika RS-a, u kombinaciji s politikom provociranja i podjela koju provode nekoliko godina, osporavajući suverenitet, teritorijalni integritet i ustavni poredak ove zemlje, odrazila se i na političku stabilnost BiH. Sada je došlo vrijeme da se ove retrogradne politike ostave po strani i da se radi za budućnost ove zemlje kao cjeline. Nedavni potezi Europske Unije i dodjeljivanje kandidacijskog statusa BiH za članstvo u EU, pokazali su se kao istinska prilika za BiH. Ova prilika traži uvjerljiv angažman svih organa vlasti u BiH. Da budem jasan: pravo RS da postoji kao entitet nitko ne bi trebao dovoditi u pitanje s obzirom na to da je to dio

strukture utvrđene Općim okvirnim sporazumom za mir. Međutim, to pravo ide zajedno uz dužnost dužnosnika RS da doprinose blagostanju cijele zemlje, a ne samo svom osobnom.

Dužnosnici RS su razradili teoriju o tome da je BiH zajednica entiteta koji uživaju svoju državnost, o tome da su entiteti nositelji suvereniteta, ili o "izvornom Daytonu" i nadležnostima koje je država "otuđila" od entiteta. Ova teorija, koja se izlaže s izuzetnom dosljednošću u cilju podrivanja institucija koje imaju nadležnost za tumačenje Daytonu ili Ustava BiH, pogrešna je i proizlazi iz vrlo pristrasnog i svjesno pogrešnoga tumačenja GFAP-a, uključujući ustavni okvir BiH ugrađen u sam Sporazum.

Kao i svi ustavi, Ustav BiH je živi dokument koji je korišten za razvoj institucija i nadležnosti koje su potrebne Bosni i Hercegovini. To ni na koji način ne predstavlja prijetnju za RS, niti dovodi u pitanje njeno postojanje. Sve sporazume o prijenosu nadležnosti potpisale su vlasti RS. Poricanje toga baca sumnju u dobre namjere vlasti RS. Također je netočno reći da BiH ima sve ovlasti, dok entiteti nemaju nikakva. Daytonski ustav daje opsežne ovlasti entitetima, istodobno osiguravajući da se te ovlasti provode kao sastavni dio, i u interesu BiH, a ne protiv nje. Kao takav, on daje mogućnost BiH i entitetima u njoj da se okrenu budućnosti i grade ovu budućnost kao dio Europe i u harmoniji sa susjednim zemljama. Ne postoji sukob između BiH i entiteta. Postojanje entiteta je zagarantirano Ustavom, kao i teritorijalni integritet, politička neovisnost i suverenitet BiH. Ovi koncepti su ugrađeni upravo u prve odredbe GFAP-a i njima se naglašava da Sporazum ne poznaje mogućnost disolucije ove zemlje.

Osim toga, GFAP ne ostavlja nikakvog prostora za pogrešni koncept zajednice država. Svi se sjećamo novije povijesti BiH. Dayton se ne poziva na 9. siječnja, nego na to da Republika BiH nastavlja svoje postojanje po međunarodnom pravu kao država. Kao takav, Ustav BiH jasno utvrđuje da se postojanje BiH kao države nastavlja i utemeljuje dva entiteta kao

dijelove Bosne i Hercegovine. GFAP nije stvorio BiH. Dapače, on je stvorio entitete, potvrđujući kontinuitet BiH. Entiteti nisu osnivači države, kako bi neki htjeli da to bude, već su sastavni dio države, koja njih ne priznaje kao „države“. Opsežne nadležnosti koje Ustav daje entitetima ni u kom slučaju nisu izraz njihove državnosti, već prije izraz potrebe da entiteti i država rade zajedno kako bi ostvarili ciljeve utvrđenih politika. Također je bitno podsjetiti da su GFAP potpisale Republika BiH, Republika Hrvatska i Republika Jugoslavija, a ne entiteti.

Dužnosnici RS tvrde da se entiteti mogu jednostavno povući iz zakonodavstva BiH i uvesti svoje, zajedno s paralelnim strukturama za njihovu provedbu. Ovo je pogrešno i protivno je svim pravnim načelima koji su predviđeni GFAP-om. Osim što RS ne postoji ni na koji drugi način osim na osnovi daytonskog ustava, ona je također obvezna provoditi sve odluke koje donose institucije BiH. Naravno, ona može osporiti te odluke pred Ustavnim sudom BiH, ali kada to učini, onda je obvezna i prihvatiti konačne odluke. Dužnosnici RS predstavljaju Ustavni sud BiH kao neprijatelja RS. Kao rezultat toga, odlučili su napustiti tu instituciju, stvarajući situaciju u kojoj se odluke donose bez njih. Time RS nastavlja svoju praksu napada na Sud i vršenja političkoga pritiska na njegove suce. Imenovanje članova Suda iz RS ne samo da bi omogućilo da se glas RS čuje nego bi i deblokiralo instituciju koja je ključna u svakoj složenoj državi.

Ovo pokazuje pravu prirodu problema s kojim se moraju suočiti svi bh. političari. Kako bi BiH postigla napredak na putu ka EU, potrebno je konstruktivno sudjelovanje u radu institucija. I RS i FBiH imaju ključnu ulogu. Prošle godine sam pomogao Federaciji BiH da prebrodi krizu s kojom se suočavala. RS mora zauzeti konstruktivan stav i suzdržavati se od blokiranja institucija BiH. Najnovija događanja pokazuju da je prevazilaženje zastoja moguće putem pregovora, a ne putem prijetnji i ultimatumata. Koliko god bila važna pitanja kao što

su VSTV, Zakon o sudu ili Zakon o sukobu interesa, njihovo usvajanje pokazuje da su koordinacija i kompromis jedini način da BiH funkcioniše i bude instrument za postizanje dobrobiti građana u oba entiteta.

Dužnosnici RS također tvrde da BiH nema drugih nadležnosti osim onih koje su eksplicitno pobrojane u Ustavu BiH. Ovo opet proizlazi iz vrlo proizvoljnoga čitanja Ustava. Ustav BiH također sadrži odredbe pod naslovom "Dodatne nadležnosti" koje navode nekoliko uvjeta pod kojima BiH preuzima nadležnosti koje nisu eksplicitno pobrojane Ustavom BiH. Ove odredbe korištene su za uspostavu institucija koje od tada djeluju na dobrobit BiH, ali i RS i FBiH. To se, recimo, svakako odnosi na Upravu za neizravno oporezivanje ili jedinstveni obrambeni sustav.

Dužnosnici RS zatim tvrde da samo potpisnici Aneksa Općeg okvirnoga sporazuma za mir imaju ovlasti tumačiti ove anekse, pogrešno tvrdeći da se to odnosi i na Ustav BiH, te da u skladu s tim, RS ima nadležnost jednostrano tumačiti ove sporazume. Ova tvrdnja nema utemeljenje u međunarodnom pravu. Ovlaсти za tumačenje u većini aneksa izričito su prepuštene neovisnom tijelu: to može biti institucija BiH kao što je Ustavni sud za Aneks 4, ili međunarodni zvaničnik kao što je visoki predstavnik za Aneks 10 ili komandant Međunarodnih mirovnih snaga za Aneks 1. Ovo naravno ne spriječava donošenje izmjena i dopuna Ustava oko kojih bi se postigao dogovor, u skladu s procedurom predviđenom Ustavom.

Ovi napadi na temeljne postavke Daytonskog sporazuma nisu motivirani visokomoralnim načelima, nego se radi o ograničenim interesima nekolicine čiji je cilj izbjegavanje odgovornosti, zlouporaba institucija i osiguravanje vlastitih koruptivnih aktivnosti. Struktura Daytonskoga sporazuma kojim se definira država koja se sastoji od dva entiteta bila je također način da se zaštite Srbi i srpski interesi, kao i interesi drugih konstitutivnih naroda. Zaštitne odredbe u Daytonu uzajamno štite interese građana i naroda. Ova namjerno pogrešna

tumačenja Daytonskoga sporazuma ugrožavaju te zaštitne mjere u korist sebičnih interesa.

Ovi napadi su ujedno i dio šire kampanje napada usmjerenih na institucije koje štite Dayton i državu, s istim ciljem izbjegavanja odgovornosti. Napadi na Ustavni sud u kontekstu pogrešnoga tumačenja Daytonu i pritisaka na suce Ustavnog suda jedan su dio te kampanje. Vulgarni i često sramotni napadi na mene osobno i na legitimnost moga imenovanja su njen drugi dio.

U pripremama za integraciju BiH u Europsku Uniju, neophodno je pridržavati se vladavine prava, bez obzira na to radi li se o državnom ili međunarodnom pravu, kako bi se sačuvala perspektiva za građane BiH da grade prosperitetnu budućnost u zemlji koja nudi niz mogućnosti. Za to su potrebni političari koji su predani osiguranju mira i prosperiteta, a ne vlastitim interesima. Moj mandat je čuvati cjelovitost BiH i povjereni zadatak shvaćam vrlo ozbiljno. To bi svi trebali imati na umu.